

ústavu, tak aby přednostovi ústavu bylo lze vyslati v každé případnosti příslušného odborníka. K tomu postačí, udá-li se v dopisu dožadovacím kontrolní číslo vyznačené na dotyčném nálezu, pokud se týká, dobrozdání zkoumacího ústavu. V případnostech, kde ještě technického zkoumání dotyčný ústav nepředsevzal, budiž co nejpřesněji udán předmět, ohledně jehož se žádá o dobrozdání znalecké« (srv. věst. min. sprav. ze dne 30. ledna 1899 kus II. roč XV).

Znamení ruky.

Znamení ruky nazýváme znamení podpis jména zastupující, jímž z pravidla osoby písma neznalé potvrzují, že nějaké prohlášení od nich a v jich jméně s právními účinky bylo učiněno.

I. Právo občanské.

1. Smlouvy: Občanský zákon vytkl všeobecnou zásadu, že ten, kdo neumí nebo pro tělesnou vadu nemůže psát, má si ku podpisu smlouvy přibrati dva svědky a svoje znamení ruky připojiti, jakož i že jeden ze svědků má jméno jeho připsati (§ 886 o. o. z.) t. j. potvrditi, že dotyčné znamení ruky znamená podpis kontrahentův resp. jej pravoplatně zastupuje. Osoby písma neznalé však musí znamení ruky vlastní rukou učiniti (roz. ze dne 20. února 1868 č. 732 sb. 3001). Potvrzení, že jeden ze svědků připsal jméno osoby písma neznalé, nemusí býti obsaženo přímo v listině samé (roz. ze dne 11. dubna 1865 č. 2892 sb. 2150). K podpisu listin směli býti přibíráni za svědky jen ti, kdož dle všeob. ř. soud. byli svědky nevadnými (dv. d. ze dne 23. července 1789 lit. a, č. 1038 sb. z. s.). Není třeba, aby svědkové znali obsah listiny od nich podepsané (pat. ze dne 30. ledna 1785 č. 382 sb. z. s.) ovšem nemá nikdo listinu jako svědek podepsati, jestliže mu kontrahent nesdělil, že dotyčná listina odpovídá vůli jeho (dv. d. ze dne 14. června 1784 č. 309 sb. z. s. a ze dne 11. září 1784 č. 335 sb. z. s.) (§ 886 o. o. z.). Podpis jména písmem židovským nebo hebrejským sluší pokládati dle dv. d. ze dne 22. října 1814 č. 1106 sb. z. s. ze dne 20. prosince 1842 č. 663 sb. z. s. a ze dne 19. února 1846 č. 938 sb. z. s. toliko za znamení ruky, a jest tudíž spisy takto podepsané posuzovati dle předpisů platných pro listiny znaméním ruky opatřené.

2. Písemná poslední pořízení:

Zůstavitel, který neumí psát, musí za šetření předepsaných formálností u přítomnosti všech tří svědků vlastní rukou na místě podpisů připojiti znamení ruky (§ 580 o. o. z.). Umí-li zůstavitel psát, nestačí pouhé znamení ruky (roz. ze dne 3. ledna 1877 č. 7986, sb. 6337), leč, že by pro nemoc nemohl psát (roz. ze dne 22. dubna 1858 č. 2152, sb. 549). Znamení ruky svědkem posledního pořízení připojené nestačí (roz. ze dne 16. ledna 1861 č. 10660, sb. 1261, ze dne 6. září 1860 č. 10266, sb. 1188) (§ 579 o. o. z.).

3. Právo směnečné:

Směnečná prohlášení opatřená místo podpisu jména pouze křížky nebo jinakými znameními mají jen tenkrát směneční platnost, byla-li tato znamení soudně nebo notářem ověřena (čl. 94 sm. ř.). Naskytá se tu otázka, zdali i pro směneční právo platí předpisy § 886 o. o. z. Je-li tomu tak, smí směnku opatřiti znaméním ruky toliko osoby neznalé písma. Dřívější rakouské směneční zákony neobsahovaly pro tento případ žádného zvlášť-

ního ustanovení a platily tudíž i v tomto směru předpisy obecnoprávní. Dle pruského návrhu směn. řádu měly býti podpisy směnek znamením ruky úplně vyloučeny; na lipské konferenci zvítězil však názor, že dle všeobecné zásady mají míti směneční způsobilost i osoby, které neumějí psáti. Ačkoli sluší uznati, že v první řadě by se mělo připustiti připojení znamení ruky soudně nebo notářem ověřeného na směnce toliko u osob, které neumějí nebo pro tělesnou vadu nemohou psáti a z pravidla též o podstatě a povaze směnky nemívají jasného názoru, nelze přece přehlížeti, že ve čl. 94 sm. ř. není vůbec žádného obmezení a že předpis čl. 94 tudíž vztahuje se netoliko na osoby písma neznalé, nýbrž má smysl všeobecný a může dle něho vůbec každý svoje znamení ruky na směnce připojiti. Pochybno však jest, zdali ku platnosti směnky stačí znamení ruky trasanta dle čl. 94 ověřené; čl. 7 sm. ř. totiž ustanovuje, že směnka, která nemá všech náležitostí uvedených ve čl. 4, jest neplatná; poněvadž pak ale čl. 4 č. 5 žádá se podpis vydatelův, nastává ovšem otázka, zdali směnku, na níž není podpis, nýbrž toliko znamení ruky trasanta, byť i dle čl. 94 ověřené, lze pokládati za platnou. Uváží-li se však, že dle čl. 94 sm. ř. znamení ruky soudně nebo notářem ověřené má rovněž úplnou platnost směneční a článek tento zcela všeobecně mluví o »směnečních prohlášeních« nerozeznáváje, zdali se jedná o směnečný závazek akceptantův, vydatelův nebo jiných osob ze směnky zavázaných, nesluší zajisté pochybovati, že znamení ruky vydatele dle čl. 94 ověřené ku platnosti směnky stačí. Tomuto názoru svědčí i ta okolnost, že smysl čl. 94 jest vlastně ten, že soudně nebo notářem ověřené znamení ruky se rovná skutečnému podpisu (Blaschke, str. 108).

4. Při podpisu notářského spisu musí strany nebo svědkové, kteří neumějí psáti, připojiti svoje znamení ruky a musí jméno strany jeden svědek nebo druhý notář nebo jméno svědka písma neznalého druhý svědek připsati. Nemůže-li strana učiniti ani znamení ruky, budiž překážka tomu vadící výslovně uvedena a svědky spisu zvlášť potvrzena (§ 68 ad lit. g not. ř.).

II. Řízení soudní civilní.

Dle § 294 c. ř. s., poskytují soukromé listiny vydateli podepsané nebo jich znamením ruky soudně nebo notářem ověřeným opatřené, plný důkaz o tom, že prohlášení v listině obsažená pocházejí od vydatelů. Na základě soukromé listiny, na níž pouze znamení ruky vydatelů, byť i řádně ověřené, se nachází, nemůže však býti zavedeno řízení mandátní, jelikož dle § 548 č. 2 c. ř. s. na soukromých listinách hodících se k řízení mandátnímu podpisy vydatelův tuzemským soudem nebo notářem musí býti ověřeny, kdežto o znamení ruky vůbec § 548 c. ř. s., jednající o podmínkách řízení mandátního, se nezmiňuje. Rovněž bude rozhodovati o vydání platebního rozkazu na základě směnky opatřené toliko ověřeným znamením ruky (čl. 94 sm. ř.) volně uvážení soudcovo dle § 296 a 272 o. ř. s., poněvadž dle § 557 c. ř. s. platební rozkaz směnečný lze vydati — mimo jiné podmínky — toliko na základě směnky, o jejíž pravosti není žádné pochybnosti, a bude tudíž na soudci uvážiti, pokud znamením ruky jest pravost směnky zaručena.

Konečně ustanovuje v příčině podpisu protokolů § 213 c. ř. s., že nemůže-li strana protokol vůbec podepsati nebo toliko znamením ruky, má zapisovatel její jméno na protokol připojiti.

III. Řízení trestní.

V trestním řízení mohou rovněž protokoly od osob psaní neznalých býti podepsány pouze znamením ruky. Každý protokol budiž vyslechnuté osobě přečten nebo na požádání ku přečtení předložen a o tom, že se tak stalo, jakož i že protokol byl schválen budiž v protokole poznámka učiněna. Protokol pak má býti od vyslechnutých osob podpisem nebo znamením ruky na každém archu podepsán (§ 105 tr. ř.). Bylo-li na protokol napsáno toliko znamení ruky, budiž jméno vyslechnutého od zapisovatele připojeno (§ 17 vyk. nař. k tr. ř.).

IV. Právo trestní důchodkové.

Každý, kdo byl u trestního úřadu důchodkového vyslechnut, má protokol o svém výsledku, a sice na každém archu, vlastnoručně podepsati nebo, neumí-li psáti svým znamením ruky potvrditi (§ 670 tr. z. důch.). K prostému doznání jest zapotřebí, aby se stalo písemně a bylo tím, kdo se přiznal, podepsáno nebo, neumí-li psáti, znamením ruky u přítomnosti dvou nestranných svědků potvrzeno (§ 686 odst. 2 tr. z. důch.). Svědecké protokoly budtež od svědků podepsány nebo, neumějí-li tito psáti, znamením ruky opatřeny (§ 712 tr. z. důch.).

V. Právo poplatkové.

Potvrzení znamení ruky tím, kdo jméno dotyčné osoby připojil, pokládá se za podstatné části listiny nebo spisu, které nemusí býti zvlášť kolkovány (§ 34 odst. d popl. z.).

Znělka přísězní obsahuje slovné znění přísahy, jež má se před soudem skládati. U přísah stran ve starém řízení soudním se vyskytujících skládala se z průvodní věty spojené s úvodními a konečnými slovy zákonem stanovenými. Přísežní znělku pro přísahy všeho druhu bez ohledu na náboženské vyznání toho, kdo přísahu skládati má, vytkl zákon ze dne 3. května 1868 č. 33 ř. z. (pro mohamedány dv. dek. ze dne 26. srpna 1826 č. 2217). PřísaHy stran starého řízení soudního počínaly dle zmíněného zákona vždy slovy: »Přísahám Bohu Všemohoucímu a Vševědoucímu přísahu čistou, že (nyní následují slova přísahy)« a končily slovy »k tomu mi dopomáhej Bůh!« Kontext přísězní věty měl soudce dle § 208 všeob. s. ř. přesně stanoviti, aniž by v přísahu pojímal okolnosti k věci patrně nenáležející. Přísežní znělku bylo k žádosti za nastoupení přísahy připojiti v opise (dle praxe mnohých soudů ve dvou opisech, z nichž jeden obdržel odpůrce). Při roku stanoveném ku složení přísahy předčítal soudce, šetře předepsaných obřadností, přísězní znělku a přísahající ji po něm odříkal.

Ohledně přísahy němého ustanovuje dv. d. ze dne 28. září 1842 č. 644 sb. z. s., že přísězní znělka má býti od němého, nebo bylo-li by mu to obtížno, od třetí osoby napsána a jemu (za šetření obřadností) u přítomnosti dvou svědků, jimž jsou jeho posuňky známy, přečtena, při každé jednotlivé větě pak má býti němý vyzván, aby dal znamení, že ji potvrzuje, načež celá přísězní znělka od něho má býti podepsána s dodatkem, že napsanou přísězní znělku jako pravdivou přísahu stvrzuje, k čemuž mu pomáhej Bůh.

O přísaze hluchoněmých ustanovuje výn. min. sprav. ze dne 23. září 1850 č. 12.926: Je-li svědek hluchoněmý čtení a psaní znalý, budiž mu přísězní znělka dána, aby si ji přečetl, a když mu bylo dáno poučení o křivé přísaze, od něho podepsána. Možno-li se s ním doroz-